

Faktaark

DEMENS ETTER HJERNESLAG

Demens er nedsettelse eller tap av visse psykiske funksjoner slik som hukommelse, læring, tenkning (resonering), og kan også gå ut over personens følelser og personens evne til å kommunisere. Det er et symptom på medisinsk tilstand eller sykdom som går ut over hjernens normale virksomhet. Dette faktaarket beskriver de forskjellige typer demens og symptomer på demens.

Vaskulær demens

Vaskulær demens er den nest vanligste demenstypen etter Alzheimer sykdom. For at hjernen skal kunne fungere, må den ha konstant blodtilførsel. Dette får den gjennom et nettverk av arterier og blodårer – det vaskulære systemet. Dersom det oppstår problemer med det vaskulære systemet og blod ikke kan strømme fritt i hjernen, vil hjerneceller bli skadet og til slutt dø. Denne skaden kan oppstå som et resultat av innsnevring av blodårene eller pga blodpropp og vaskulær demens.

Tidlig forebygging må skje på samme måte som ved hjerneslag, spesielt kontroll med blodtrykket og med diabetes.

Det er to hovedtyper vaskulær demens relatert til hjerneslag; multi-infarkt demens og enkelt-infarkt demens.

Multi-infarkt demens

Mange små hjerneslag er en vanlig årsak til demens. Dette kalles multi-infarkt demens (MID). Et infarkt er et dødt vev, i dette tilfellet hjerneceller. Multi-infarkt demens oppstår når blodtilførselen tilstoppes ofte over en tidsperiode som resulterer i mange små og spredte områder med skade.

Små hjerneslag kan skje over flere år og skape funksjonstap som forvirring og intellektuell forverring. I de tidlige stadier kan noen oppdage problemet. Man kan erfare relativt stabile perioder og så plutselig forverring av symptomene.

Enkelt-infarkt demens

Noen ganger kan et særlig stort hjerneslag gå ut over områder i hjernen som medfører demens. Dette kalles enkelt-infarkt demens og ulikt multi-infarkt demens er skaden begrenset til et bestemt sted i hjernen.

Symptomer på vaskulær demens

Symptomene kan omfatte:

- Episoder med forvirring
- Hukommelsestap
- Fysisk forvirring – problemer med koordinasjon
- Hallusinasjoner

Faktaark Demens

- Vrangforestillinger
- Personlighetsforandringer, forandret oppførsel, aggressivitet

Personen vil også få symptomer som er typisk for hjerneslag slik som halvsidig svakhet eller lammelse, kommunikasjonsproblemer, depresjon og epilepsi.

En annen type vaskulær demens er subkortikal vaskulær demens. Dette skyldes ikke hjerneslag, men skader på de små blodårene dypt inne i hjernen. Denne type demens er mer ”snikende” enn demens fra hjerneslag, og ligner veldig på Alzheimers sykdom.

En sjelden form for vaskulær demens er Binswangers sykdom. Dette skader blodårene i hjernens hvite substans og går ut over hukommelse, humør og evnen til å tenke. Den rammede kan ofte få problemer med å gå og får skjelvinger.

Noen personer får både vaskulær demens og Alzheimers sykdom og får diagnosen blandet demens.

Demens som ikke skyldes åresykdommer eller hjerneslag

Alzheimers sykdom

Alzheimers sykdom er den mest vanlige demens-sykdommen. Ingen enkeltstående årsak kan gis, men livsstil, arv, alder og generell helse kan være medvirkende årsaker til sykdommen. Symptomene begynner veldig gradvis, og vanligvis reagerer man ikke på at noen evner blir dårligere. Symptomene inkluderer hukommelsestap og forvirring. Personer med denne sykdommen vil ha problemer med å ta avgjørelser, de blir deprimert og aggressive og taper interessen for å ta vare på seg selv og kan bli uflidde og skitne.

Frontallapp demens

Dette gjelder personer under 65 år og oppstår ved skader i hjernen som kontrollerer oppførsel, følelser og språkevner. Personen kan miste alle hemninger og omtanke for andre.

Demens med Lewylegemer (DLB)

Lewy legemer er små avskallinger av protein som man finner i nerveceller. Deres tilstedeværelse i hjernen påvirker hjernens normale funksjon og forårsaker at hjerneceller dør. Mange som får denne type demens utvikler også Parkinson sykdom. De vil få vanskeligheter med bevegelse og avstandsbedømming og kan også få skjelving.

Å få en diagnose

Dersom du tror at du har vaskulær demens, må du oppsøke lege. Det er fornuftig å ta med seg en venn som kan fortelle om forandringer hos deg. Når diagnosen er gjort, kan behandlingen starte.

Fastlegen din vil fastlegge hvorvidt symptomene er pga demens eller andre årsaker. Han vil spørre om symptomer, livsstil og teste din hukommelse. Han vil også foreta en fysisk undersøkelse og sjekke blodtrykk og kolesterol. Han vil sikkert også henvise deg til en spesialist og du vil få en CT eller MR av hjernen.

Behandling

Når man har fastlagt at det er demens, finnes det ingen behandling som gjør deg frisk. Du vil imidlertid få foreskrevet medisiner som blodplatehemmere (Albyl E) som vil hjelpe til å

Faktaark Demens

forhindre flere hjerneslag. Statiner kan du få for å senke kolesterolnivået. Dette reduserer sjansen for å få avleiringer på innsiden av årene.

Medisinene donepezil og rivastigmine øker nivået av acetylkolin i hjernen som hjelper til å sende impulser fra en nervecelle til en annen.

Legen vil også gi råd om helsemessig kost, slutte å røyke, begynne å trene og sjekke blodtrykk og kolesterol regelmessig.